

Eduskunnan nuorten mielenterveyden tukiryhmä: Tulevalla hallituskaudella on huolehdittava nuorten mielenterveyden edistämisestä sekä mielenterveyspalvelujen saatavuudesta

KANNANOTTO 2.3.2023

Eduskunnan nuorten mielenterveyden tukiryhmä vetoaa, että tulevalla hallituskaudella panostetaan nuorten mielenterveyden häiriöiden ennaltaehkäisyyn sekä mielenterveyspalveluiden saatavuuteen ja laatuun. Palveluiden toteutumista tulee seurata valtakunnallisesti.

Tavoite 1: Ennaltaehkäisevään työhön tulee panostaa

Monet mielenterveyden ongelmat alkavat nuoruusiässä. Jos nuoret eivät saa apua riittävän varhaisessa vaiheessa, ongelmat voivat syventyä ja pitkittyä. Tutkimusten mukaan noin puolet eliniän kestävästä mielenterveyshäiriöstä alkaa ennen 14 vuoden ikää ja jopa 75 % ennen 24 vuoden ikää. Noin 20–25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä. Mielenterveydessä ei kuitenkaan ole kyse ainoastaan oireiden hoitamisesta, vaan myös nuorten ja perheiden voimavarojen ja vahvuuksien sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisesta, jotta voidaan ennaltaehkäistä mielenterveysongelmia ja syrjäytymistä. Myös nuorten omaa osallisuutta tulee vahvistaa. Tärkeässä roolissa mielen hyvinvoinnin edistäjinä ovat nuorten arkiympäristön toimijat, kuten koulut ja harrastusverkostot sekä järjestötoimijat.

Tavoite 2. Tarvitaan porrasteinen hoitomalli

Perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on saatava tukea mielenterveyteen kaikissa elämäntilanteissa. Hyvinvointialueilla on keskityttävä palveluiden saatavuuden turvaamiseen sekä edelleen kehittämiseen. Oppilashuollon yhteisölliselle ennaltaehkäisevälle työlle on varattava riittävästi aikaa, samoin kuin oppilaiden tarvitsemalle yksilölliselle tuelle. Tarpeenmukaista ja näyttöön perustuvaa hoitoa on oltava saatavilla nuorille matalalla kynnyksellä. Laadukkaalla ja varhaisella puuttumisella ehkäistään ongelmien kärjistymistä ja esimerkiksi sairaspöissaoloja. Tämä tuo pidemmän päälle yhteiskunnalle säästöjä sekä inhimillisesti että taloudellisesti.

On kuitenkin hyvä huomata, että kaikkia mielenterveyden häiriöitä ei voida ennaltaehkäistä, ja osa nuorista tulee jatkossakin tarvitsemaan vaativampia erikoissairaanhoidon palveluita. Tarvitaan toimiva porrastettu hoitomalli perustasolta nuorisopsykiatriseen erikoissairaanhoidon. Erikoissairaanhoidon on voitava keskittyä erityisesti vaikeiden

häiriöiden hoitoon ja hoitojen kehittämiseen, ja sen toimintaedellytyksistä tulee huolehtia. Hyvään palvelukokonaisuuteen integroidaan nuorten tarpeiden mukaisesti myös sosiaalihuollon ja kolmannen sektorin palvelut. Palveluiden vaikuttavuutta tulisi myös systemaattisesti seurata valtakunnallisesti yhtenevillä mittareilla

Tavoite 3: Vastuita tulee selkiyttää ja vahvistaa toimijoiden välistä yhteistyötä

Nuorten mielenterveyden tukeminen edellyttää palvelujen asianmukaista resurssointia sekä työntekijöiden riittävää koulutusta. Valtakunnallisella yhteistyöllä ja ohjauksella tulee varmistaa, että hyvinvointialueilla on jatkossa nuorten osalta nykyistä selkeämmin määritelty perustason mielenterveyspalveluista vastaava taho, hoitopolut on määritetty yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa, ja palvelut ovat helposti sekä yhdenvertaisesti saatavilla asuinalueesta riippumatta.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistaminen edellyttää kokonaisvaltaista ymmärrystä nuoren elämään vaikuttavista asioista sekä poikkihallinnollisia toimia ja yhteistyötä yhteiskunnan eri tasoilla.

Eduskunnan nuorten mielenterveyden tukiryhmän tarkoituksena on viedä eteenpäin nuorten mielenterveyden palveluita edistävää politiikkaa. Tukiryhmä toimii eduskuntapuolueiden kesken poikkipuolueellisesti ja sen taustayhteisönä toimivat Suomen nuorisopsykiatrinen yhdistys, Suomen Psykologiliitto sekä Allianssi. Ryhmän puheenjohtajana toimii kansanedustaja Sofia Virta.